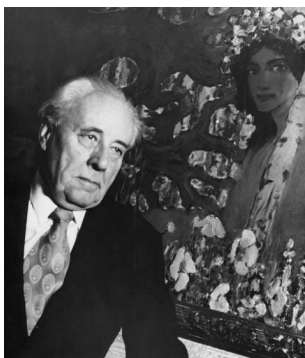

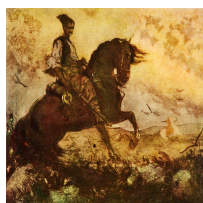
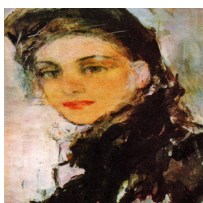
І. М. Блюміна

Дерегус Михайло Гордійович

ДЕРЕГУС Михайло Гордійович (22. 11 (05. 12). 1904, с. Веселе, нині Харків. р-ну Харків. обл. – 31. 07. 1997, Київ) – живописець, графік і педагог. Батько [Н. Дерегус-Лоренс](#) та [В.-М. Дерегус](#), дід [Марини](#) й [Файзрахмана Дерегусів](#). Державна премія України ім. Т. Шевченка (1969). Народний художник СРСР (1963). Член-кореспондент АМ СРСР (1958), АМУ (1996), професор (1995). Член СХУ (1938). Закін. Харків. худож. інститут (1930; викл. [О. Кокель](#), [С. Прохоров](#), [М. Шаронов](#)), де й працював 1932–41 і 1947–49: від 1935 – доцент; одночасно від 1934 – викладач Харків. худож. училища. 1956–62 – голова правління СХУ; від 1962 – керівник графіч. майстерні АМ СРСР у Києві. Брав участь у худож. виставках від 1932. Персон. – у Києві (1984, посмертно – 1999, 2005), Москві (1985). Працював у галузях станк. і монум. живопису, станк. та ілюстратив. графіки. Творчість присвячено відображенню мотивів героїч. минулого українського народу, ілюструванню творів класич. літ-ри, укр. фольклору; чільне місце відведено шевченкіані. Роботи зберігаються у Нац. музеї Т. Шевченка, НХМ, Полтав. краєзнав. музеї, а також музеях РФ. Серед учнів – [Б. Вакс](#), [Б. Жуков](#), [О. Івахненко](#), [Л. Малик](#), [А. Насєдкін](#), [В. Новиковський](#), [В. Парчевський](#), [В. Перевальський](#), [В. Полтавець](#), [Є. Трегуб](#), [С. Якутович](#).

Фотоілюстрації

Основні твори

живопис – «Відпочинок» (1932), «Колгоспне свято», «Трипільська трагедія» (обидва – 1935), «Дружина» (1947), «Переяславська рада» (1954), «Тарас Бульба на чолі війська» (1955), «Тарас слухає кобзаря» (1956), «По дорозі на Кирилівку», «Перебендя» (обидва – 1961), «Народження пісні» (1967), «Голод. 33-й рік» (1988), «Дружина в червоному» (1989), «Над Збручем» (1990), «Напередодні» (1992); цикли – «Хмельниччина» (1945), «Степ» (1970–80-і рр.); станк. графіка – офорт «Катерина» (1938), «Кодня», «Вітер» (обидва – 1940), «Русалка водяна» (1977); серії естампів – «Дорогами України» (1938–40), «Україна у вогні», «Дорогами війни», «Повернення» (1943), цикл «Українські народні думи та історичні пісні» (1947–70), «Дума про козака Голоту» (1960); оформлення та іл. – до поеми «Енеїда» І. Котляревського (1936), повістей «Майська ніч, або Утоплена» (1948), «Тарас Бульба» М. Гоголя, романів – «Переяславська рада» Н. Рибачка (обидва – 1953), «Війна і мир» Л. Толстого (1953–82), повістей «Прогулка с удовольствием и не без морали», «Капитанша» (обидві – 1956), поем «Катерина» і «Наймичка» (1963) Т. Шевченка, оповідань Марка Вовчка (1958), драми «Лісова пісня» Лесі Українки (1971); плакати – «Геть фашистських інтервентів з Іспанії!» (1937), «Оживуть степи, озера» (1944); панно «Механізація» (1939); літографії – «Т. Шевченко в науці у дядка» (1937), «Тарас слухає оповідання свого діда» (1938); акварель «Т. Шевченко, І. Тургенєв та Марко Вовчок» (1938); серія малюнків – «Тарас читає буквар», «Тарас-пастух», «Т. Шевченко на горищі у Ширяєва», «Т. Шевченко – студент Академії мистецтв» (усі – 1949).

Державний архів

ЦДАЛМ. Ф. 119.

Рекомендована література

1. М. Дерегус. Москва, 1950;
2. Холодовская М. Михаил Гордеевич Дерегус. Москва, 1954;
3. Врона І. Михайло Гордійович Дерегус. К., 1958;
4. Верба І. М. Дерегус. Офорти. К., 1971;
5. Михаил Дерегус. Живопись. Графика: Каталог выставки. Москва, 1984;
6. Михайло Дерегус. Живопис. Графіка: Каталог виставки. К., 1984;
7. Блюміна І. Розпочав «Енеїдою» // Друг читача. 1984, 13 груд.;
8. Михайло Дерегус: Альбом. К., 1987;
9. Крутенко Н. Дев'яностолітній Михайло Дерегус: «На ціле життя запала мені в душу кобзарська пісня...» // ПУ. 1995. № 1;
10. Блюміна І. Патріарх української графіки // КіЖ. 1999, 11 груд.;
11. Михайло Дерегус. Абліцов В. Спогади // Сучасність. 2001. № 10–11;
12. Бугаєнко І. У пошуках величного образу України: До 100-річчя від дня народж. М. Дерегуса // ОМ. 2004. № 4;
13. Блюміна І. Він зберіг національні традиції // Вітчизна. 2004. № 11–12;

14. Михайло Дерегус: Альбом. К., 2005.

Бібліографічний опис:

Дерегус Михайло Гордійович / І. М. Блюміна // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2007. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-26095>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).